

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/243887,quotJeszcze-kilkadziesiat-lat-temu-bylo-to-miejsce-naznaczone-cierpieniem-niewol.html>
22.06.2026, 03:27

"Jeszcze kilkadziesiąt lat temu było to miejsce naznaczone cierpieniem, niewolniczą pracą i ludzką tragedią. Dziś stało się przestrzenią pamięci - na zawsze". „Pamięć Pokoleń” - odsłonięcie tablic upamiętniających ofiary AL Waldenburg - Wałbrzych, 12 czerwca 2026

12 czerwca odbyła się uroczystość podsumowująca projekt edukacyjno-wychowawczy „Pamięć Pokoleń”, realizowany przez Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Wałbrzychu we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej Oddział we Wrocławiu, Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, Wałbrzych Moje Miasto, Biblioteką pod Atlantami, Wałbrzyskimi Zakładami Koksowniczymi „Victoria” S.A. oraz Parafią pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego na wałbrzyskim Gaju.

[Wałbrzych](#)

12.06.2026

"Jeszcze kilkadziesiąt lat temu było to miejsce naznaczone cierpieniem, niewolniczą pracą i ludzką tragedią. Dziś stało się przestrzenią pamięci - na zawsze". „Pamięć Pokoleń” - odsłonięcie tablic upamiętniających ofiary AL Waldenburg - Wałbrzych, 12 czerwca 2026/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

"Jeszcze kilkadziesiąt lat temu było to miejsce naznaczone cierpieniem, niewolniczą pracą i ludzką tragedią. Dziś stało się przestrzenią pamięci - na zawsze". „Pamięć Pokoleń” - odsłonięcie tablic upamiętniających ofiary AL Waldenburg - Wałbrzych, 12 czerwca 2026/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

"Jeszcze kilkadziesiąt lat temu było to miejsce naznaczone cierpieniem, niewolniczą pracą i ludzką tragedią. Dziś stało się przestrzenią pamięci - na zawsze". „Pamięć Pokoleń” - odsłonięcie tablic upamiętniających ofiary AL Waldenburg - Wałbrzych, 12 czerwca 2026/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

"Jeszcze kilkadziesiąt lat temu było to miejsce naznaczone cierpieniem, niewolniczą pracą i ludzką tragedią. Dziś stało się przestrzenią pamięci - na zawsze". „Pamięć Pokoleń” - odsłonięcie tablic upamiętniających ofiary AL Waldenburg - Wałbrzych, 12 czerwca 2026/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

"Jeszcze kilkadziesiąt lat temu było to miejsce naznaczone cierpieniem, niewolniczą pracą i ludzką tragedią. Dziś stało się przestrzenią pamięci - na zawsze". „Pamięć Pokoleń” - odsłonięcie tablic upamiętniających ofiary AL Waldenburg - Wałbrzych, 12 czerwca 2026/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

"Jeszcze kilkadziesiąt lat temu było to miejsce naznaczone cierpieniem, niewolniczą pracą i ludzką tragedią. Dziś stało się przestrzenią pamięci - na zawsze". „Pamięć Pokoleń” - odsłonięcie tablic upamiętniających ofiary AL Waldenburg - Wałbrzych, 12 czerwca 2026/ fot. M.Parysek IPN Wrocław

Zwieńczeniem wielomiesięcznych działań było odsłonięcie tablic informacyjno-upamiętniających ofiary niemieckiego nazistowskiego obozu pracy AL Waldenburg, będącego filią obozu koncentracyjnego Gross-Rosen.

Uroczystości rozpoczęły się mszą świętą w pobliskim kościele. Następnie uczestnicy udali się do szkoły, gdzie odbyła się uroczysta gala przygotowana przez uczniów. W programie znalazły się wystąpienia zaproszonych gości, refleksyjne pieśni oraz poruszające fragmenty wspomnień byłych więźniów i pracowników obozów, zaprezentowane przez młodzież.

W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych, duchowieństwa, instytucji publicznych oraz dyrekcji Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy. Głos zabrał również dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu, dr hab. Kamil Dworaczek, który podkreślił znaczenie lokalnej pamięci historycznej oraz rolę młodego pokolenia w jej pielęgnowaniu.

Po zakończeniu części artystycznej uczestnicy udali się za budynek szkoły, w rejon dzisiejszej ulicy Królewieckiej na wałbrzyskim Gaju. To właśnie tutaj jesienią 1944 roku utworzono filię obozu koncentracyjnego Gross-Rosen - Arbeitslager (AL) Waldenburg. Osadzono w niej około 650 mężczyzn narodowości żydowskiej, pochodzących głównie z Polski, ale również z Belgii, Francji, Holandii, Niemiec i Węgier.

Większość więźniów została skierowana do obozu z likwidowanych obozów pracy przymusowej Organizacji Schmelt oraz z obozu koncentracyjnego Płaszów. Przebywali oni na terenie otoczonym podwójnym ogrodzeniem z drutu kolczastego, którego wewnętrzna część znajdowała się pod napięciem elektrycznym. W ostatnich miesiącach wojny wielu więźniów zmuszano także do kopania rowów przeciwczołgowych.

8 maja 1945 roku, wobec zbliżającego się frontu, załoga SS opuściła obóz. Kilka godzin później na jego teren wkroczyły oddziały Armii Czerwonej. Dokładna liczba ofiar AL Waldenburg pozostaje nieznana. Wiadomo jednak, że co najmniej część więźniów zmarłych w ostatnim okresie funkcjonowania obozu została pochowana na cmentarzu żydowskim w Wałbrzychu.

Przy zachowanym do dziś słupie bramnym - niemym świadku historii tego miejsca - odsłonięto dwujęzyczne tablice informacyjne prezentujące dzieje obozu i los jego więźniów. Akt odsłonięcia stał się symbolicznym przywróceniem pamięci o ofiarach oraz ważnym elementem edukacji historycznej dla kolejnych pokoleń.

Uroczystość zakończyło złożenie kwiatów i zapalenie zniczy, będące wyrazem szacunku dla wszystkich osób, które cierpiały i ginęły w tym miejscu.

Pamięć o przeszłości pozostaje naszym wspólnym obowiązkiem. Dzięki takim inicjatywom historia nie odchodzi w zapomnienie, a miejsca naznaczone tragedią stają się przestrzenią refleksji, edukacji i szacunku dla ofiar.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Wałbrzych

Wrocław

Upamiętnienie